PLANTE ȘI ANIMALE TERASE

ILARIE VORONCA

PLANTE ȘI ANIMALE

TERASE

cu desene de CONSANTIN BRĂNCUȘI

COLECȚIA INTEGRAL

1929

DE ACELAȘ AUTOR :

RESTRIȘTI cu desene de VICTOR BRAUNER 1923.
COLOMBA cu desene de SONIA și ROBERT DELAUNAY 1927.
ULISE cu un portret de MARC CHAGAL 1928.

VOR APARE :

PICTOPOIEZII în colaborare cu VICTOR BRAUNER.
POIEZII (1924–1928).
GLAS în colaborare cu STEPHAN ROLL.
BRĂȚARA NOPȚILOR poeme.
ZODIAC poeme

COLOMBEI

Laudato si', mi Signore per sora
nostra matre terra
la quale ne sustenta et governa,
et produce diversi fructi con coloriti
fiori et herba.

SAN FRANCESCO D'ASSISI.

Acolo salcia pletoasă, socul mirositor, alunii mlădioși, arțarii cu pojghițe roșii, carpenii stufoși, salba moale și teii, cresc amestecați cu falnici jugastrii, cu plopi'nalți și subțiri, cu anini ușurei, cu ulmi albicioși, cu sângerei pestriți, cu corni suciți și vârtoși.

AL. I. ODOBESCU.

Cât duioasă eleganța focilor.

ILARIE VORONCA.

PLANTE ȘI ANIMALE

PĂUNI CULORILE NĂVĂLESC ÎN PRIVIRI

Ce frumoase instrumente de muzică sunt peştii
în acest glas străveziu ca un acvarium
toporași toporași alunecă în oglinzile somnului
tâmplele se înfioară ca fetele la horă
şi noaptea pune o rugină pe fiecare măr domnesc

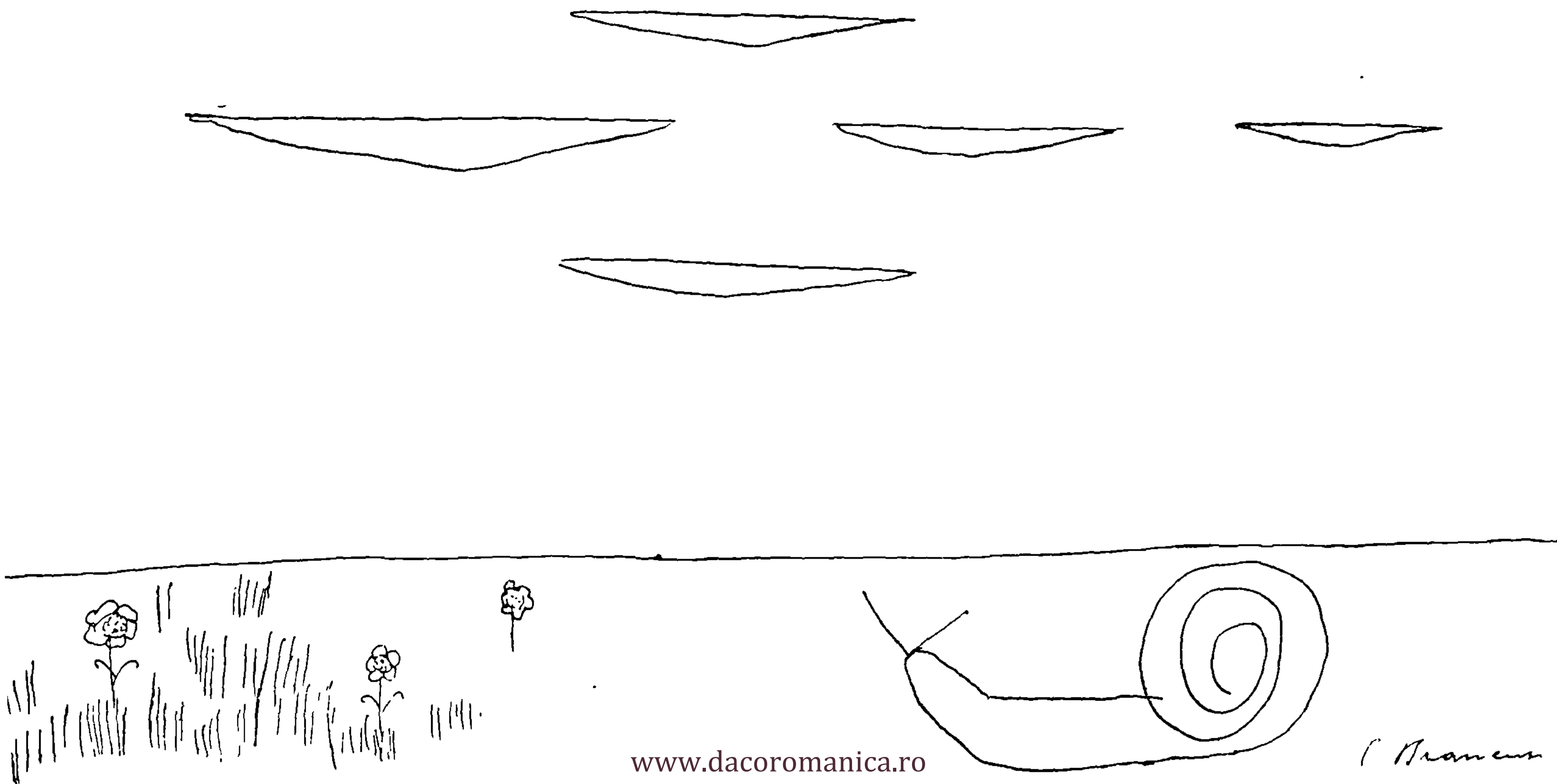
Un clopot de ape respirarea dar câmpurile
poartă funde de fum și pădurea e o fereastră de
răcoare
stele ca unghiile rănesc aerul,
pe mâini toamna desface o lumină

Izvorul rece al frunții peste tăcerea mea
o pasăre îți adoarme pe buze
dar glasul tău ar putea fii o catifea
genele descriu în argintul minutului frunze

Orice cuvânt e un robinet de aici
pentru amintirea cu gust sălciu în artere
sub cerul bolnav norii sunt urzici
în ochiul tău șoimul albastrului piere

Colinele sub cascada lunei spălătorese
își leagănă ca viori pulpele pline de sâmburi
priveliștea cu ierburi e caldă ca o iesle
şi'n livezile sângelui se îmbulzesc cirezile de vânturi

Lampa, din cenușa nopților, lampa,
un surâs îți lasă pe degete bronzul ca un fluture,
și pașii depun o zăpadă în glastrele vocilor,
cum înalță ferigi mâinile,
primăvara îți încearcă mușchii precum coarde de pian,
peste apa umerilor se rotește rață sălbatecă spasmul,
întunericul izbucnește din toate părțile ca un incendiu
sălciile albesc ca oase draperiile
și glasul tău adoarme pe genunchii mei
ca botul câinelui de vânătoare.

ȘAPTE SEARA

pomii clatină ape bolnave degetele
cresc din mângâieri o lumină înălțimilor
vântul aduce aiurarea cădelniților
din izvoarele grave buciumul își adună notele

ÎN GRĂDINI APELE TRUPULUI

chiamă în grădini apele trupului
sângele aprinde lămpi în boschete
glasuri tremură ca bănuțeii câmpului
ca plopii către lună privirile sunt drepte

cum țâșnesc ca havuzuri spre cer păsările
păduri trec prin somn ca trăsuri la întoarcere din excursii
cu lucernă și crengi; câte ștergare albe vânturile
umerii tăi răscolesc zmeura surâsului ca urşii

din fluer seara își desface culorile
munţii mușcă în spume zăbala stelei polare
înălțimile se tulbură ca licorile
prin scheletul pomilor umbrele se văd clare

tristețe strânsă în tine ca o zăcăminte,
albastre sborurile se sărută ca fluviile
pe hartă; păpurișul vinelor clatină flinte,
din ruinele somnului, chipul singurătății se arată

au coborât ca doi șoimi frunțile dar teii le
dăruie respirarea lor precum aurul grâului la
cingătoare
miresmele își lovesc în aer cheile
ca frunza de pelin noaptea e amară

fiecare privire e o beteală
cum suferă obrazul aerului ca o mucenică
și freamătul ierbii face din glas o algă
din părul tăcerilor cântecul se desprinde spilcă

în unde se trezesc viorile
făntâni obosesc ca metalele
în jurul tâmplelor stau iederi orele
zilele te privesc înapoi și câte altele

BALUL CORALIILOR

somnul presară rubine pe frunzele ochilor
cum izbucnește deodată flacăra glasului,
albastră peste urna închisă în coaste,
din vegetația de umbre seva sângelui se ridică
pădurile sapă în curcubeie cascade,
prin ferestrele mărilor intestinele pământului se arată:
sunt pești cu aripile crestate în întuneric tăișuri
ca un ghem gura prin fibrele lungi de apă
plantele șerpilor oscilează în anotimp nisipul,
uneori balul coraliilor în argint se deschide,
coacăze mărgăritarele și pe ramuri sunt globule de sânge,
arcușul rechinilor urcă pe violoncele de ape
din toamna adâncurilor aurul peștilor în frunză
ce bucle meduzele cum se apleacă
și ca șervețele de ceai marginea catifelată a peștilor torpile,
un curent ca o mireazmă străbate falangele,
pe buzele de nămol sărutarea stridiilor,
vietățile sunt atâtea funde în părul apelor,
bureții mușcă umbrele se deplasează în adâncuri,
ca armate balenele și serpentinele algelor, se apropie
peștii fosforescenți ca afișe luminoase.

APUSUL ÎȚI DĂRUIE CULORILE PRIN FRUNZIȘUL DE SLOVE

albe tăcerile printre căinți și în grădini lămpile
pun toamna pe fruntea unui sărut,
din larguri clopotele vin ca păsările migratoare
foarte blond cerul e o oarbă își mângâie părul
noaptea e un fruct pentru tipsiile de fluturi
tristețea desface perdelele în ecou
din fumul colinelor se întregesc zilele

GLASUL DESPICĂ SOMNUL NORILOR

pe obrajii tăi îngeri vin se așează
o panglică surâsul prin degete liliecii
și umărul atinge de tâmplă o maranză
glasuri lasă dâre de argint ca melcii

către albastru florile întind mâini
marea linge fruntea o rotunjește
aurul amurgului se varsă în căni
pe buze unghia norilor s'a coborât îngerește

strălucesc păstrăvii prin glasul în adormire,
seara pune mânuși pomilor, clătește aerul,
anotimpul înaintează în beteală ca un mire
își rupe în oglinzi o creangă vaerul

copoii albi ai lunei au trecut prin grădini,
toamna s'a desfăcut asemeni în furtună corăbiile,
umbrele aprind culori în arini,
în târlă fluere s'au împreunat ca săbiile,

taraful vinelor se apropie, crește,
ce călăreț nebun sângele, pocnesc pistoalele,
surâsul tău a umplut văzduhul ca o veste,
până în gând noaptea iși desface țoalele

sub frunze inimile tresar ca potârnichile;
pe ceardac glasul tău îmi dăruie o proaspătă carafă
și tăcerea filtrează apele precum rinichii le
limpezesc în noi; la urechea pământului fiece apă o garoafă

dar a izbucnit cântecul ca o fântână
arteziană; ce fluvii brațele!
glasul despică somnul norilor ca o mână
și florile ezită prin garduri ca opaițele.

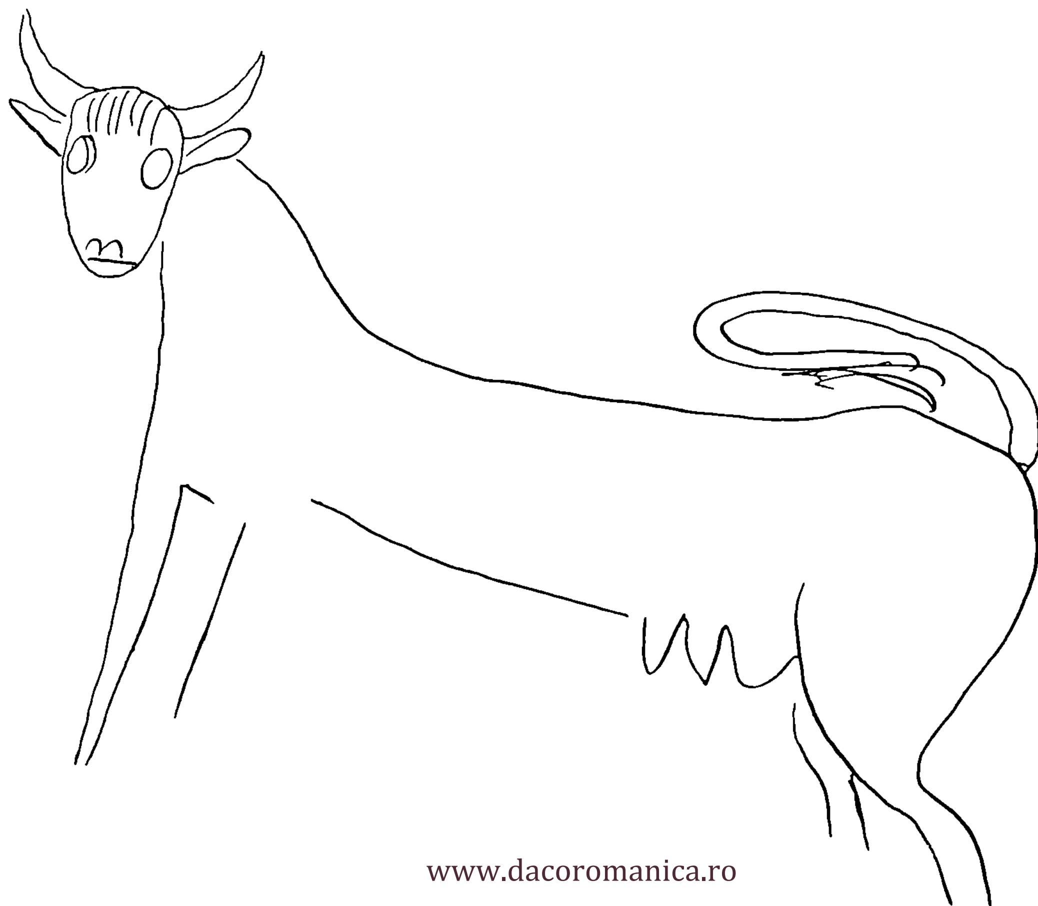
UN SEMN PÂNĂ UNDE

Buchetele cerului cad din paharul toamnei
amurgul a amestecat apele din glasuri
unde mergi pașii răscolesc ramuri, țipete,
drumuri taie rubinul din privire.

FRUNTARIILE VORBELOR

Tălăngile vacilor au vrăjit buruienile
iarba își înclină elegant trupul ca o dănțuitoare
sub stâncă gușterul izvorului se trezește
viorile pomilor primesc arcușul vântului
de departe vânătorul întârziat sperie pasărea ecoului

Dar în ugere funda norilor se desface
anotimpul a primenit rochia zărilor
și botul vacilor adulmecă munții ca alte ugere
ce steag laptele pentru descuierea nopții
cum trece ca o mângâiere prin osul gândului
cum sărută buzele și dăruie o catifea gâtlejului
laptele clatină o cădelniță de arome
împrumută o dulceață din privirea vacilor
leagă la tâmpla convalescentului năframa pășunilor
laptele sună în doniți cremenea vâgâunilor
flutură în pupilă dantela cascadelor
mazărea visului în păstaia inimii

ALAIUL TĂCERII

Visul se întregește din oasele fântânilor
ochii se închid ca evantalii de nori,
vârful degetelor suie o dantelă o zăpadă
atâtea oglinzi despletite în artere,
atâtea surâsuri încremenesc frunzele,
atâți obraji ca semne, pe băncile întâlnirilor

PRIVEȘTE

Ce mlădios e piciorul asinului
ca un deget copita mică atinge clapele pietrelor
coapsele au o legănare în mers ca apele
asinul cunoaște pleoapa potecilor

diamantul piscurilor taie sticla sborului de vultur
dar pupila asinului a închis înălțimile

lacătele stâncilor nu-l sperie
poartă pe grumaji frunzele poverilor
și țipete izbucnesc din el
cum din argintul râului pescărușii

ACVARIUM ACVARIUM

ascuțișul lămpilor pe colierul de glasuri
beteala potecilor suie în cremene,
toaca de lemn apleacă brazii
veveriță luna se ascunde în scorbura norilor.

FRONTIERELE VĂZDUHULUI

In heleștaie mari cât pereții ospiciului
peste tulburarea șoaptelor în despletire,
prin parcurile îndoindu-se ca tăietorii de pietre,
pe plaja de pieptenul vântului frizată,
din curțile orășenești ca menageriile pătrate,
prin maxilarele vântului străvezii ca metaniile,
pe șesurile atărnând ca limbi la gura aventurilor,
din șoldul dealurilor cu podgorii,
cum sunt șipotele albastre ca omizile,
buzele singurătății sug potecile vremii,
toate frontierele văzduhului ca fructele căzute

BUCURII ÎNGĂDUITE

Cum se bucură de eleganța trestiilor, rațele sălbatece,
păpurișul destramă un cântec pe panglica nemișcării
în ierburi alunecă tăciunii din privirea vulpilor

bursucii se leagănă în adiere ca arbuștii
pitpalacii împletesc un șal din lumina sunetului,
caprele negre fac alpinism,
oglindesc înălțimile,
ploaia dăruie scoarțe oltenești pământului,

și plugurile fac dragoste cu țărâna, o sărută, o mușcă,
iepurii se pitesc la marginea zilei ca dovleceii,
soarele dă mălai vrăbiilor e o bucurie în argint a vocilor.

PĂSĂRI ÎMPART SOMNUL ÎN ÎNĂLȚIME

Codrul în odăjdii de amurg se arată
frunțile ca lemnele putrezite luminează
pahare stelele pe masa cerului curată
amforă glasul precum mările se înspumează

sună clopotele cireșilor în privire,
sub formă de cascade izbucnesc nopțile,
ca buruienile șoaptele sunt plivite,
sufletul ca un ornic își întoarce roțile

ce amazoană inima pe șesul pieptului
prin deșertul ceasului cenușa vrăbiilor
buciumul urcă în suvenir răcoarea brădetului
mulgi laptele ecoului în șiparul văilor

toamna își încearcă flautul în vegetale
coturnul norilor lasă în minut semne
ca lupoaice umbrele se târâsc în metale
de mărăcinele singurătății ochiul tău se teme

SBORUL VULTURULUI

din clătinarea de bivoli a culmilor pleșuve
peste aurul mort al zărilor,
sborul vulturului rotește o pădure de unde,
aripile înalță un fum ca grădinile,
paltinii se recunosc între ei, se salută.

MAI TÂRZIU

prin gratiile cerului zilele se dau peste cap ca maimuțele
marea își scoate limba la stele, vântul
ca un preot în odăjdii oficiază între frunzele de tăcere

și iată că trăsura somnului sărbătorească
intră pe potecile privirii în catifea nisipul,
inima ca o poartă de bronz sună revenirea,
heliotropii lunei alunecă pe scările aerului,
mesteacănii își pun șorțuri albe ca infirmierii,
din depărtări cornul de vânătoare tulbură sufletul
ca un acvarium.

ÎN OGLINZI PLANTELE

acum figurile de ceară se trezesc în vitrine
schimbă între ele tristețea tot atât de roză ca rinichii,
pieptănătura lor foarte îngrijită și costumele pun în gând o rugină,
cum adoarme glasul pe buzele lor ca o luntre de pescar în ostrov

ierburi degetele tulbură liniștea,
îmi place umilința lor ca o colecțiune de surâsuri,
și amurgul le pune pe umeri blănuri toamne,
frigul cade ca o hârtie pe privirea de porțelan,
simți mișcarea lor nevăzută ca în ceasornic secundele
aplecarea trupului spre apa ferestrelor ca sălcii,
și vorbesc fără gesturi, fără șoapte, ca oglinzile.

ZĂPADĂ FLOARE A AERULUI

Floare a aerului zăpadă
crești iedera visului în pleoapă
răscolești lebăda glasului ca o spadă
întoarce spre mâhnirea noastră fața ta albă

tu tămăduiești rănile văzduhului
florilor le pui un surâs ca sfinților
învălești în cearceafuri brațele stuhului
treci zărilor rumeneala caiselor

fiece apă clatină o oglindă
părul tău sărută grădinile, obrazul,
frunză și pasăre mâna ta alintă
neclintești în smaragd cântecul și iazul

ca un mal cuvântul îl surpi
cum distilezi oxigenul tăcerea
pasul tău a închipuit hulubi
pe inimă albinele fulgilor aștern mierea

chipuri se ascund în pânzele tale
te dărui ca o frunte în înălțime
muști din garoafa orelor petale
pe trup gura ta lasă uneori timbre

alunecă săniile ca pescărușii
botul vânturilor te cunoaște, te linge,
închizi plantele în pământ ca urșii
amarul buzelor răceala ta îl frige

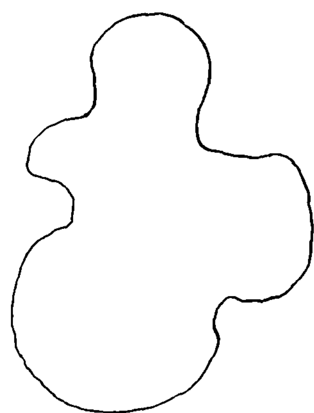
adună loteria norilor la stână
în argint zilele s'au limpezit ca fotografiile
fluierul ochilor se îngână
tu, oamenilor soră și potolire, fii-le

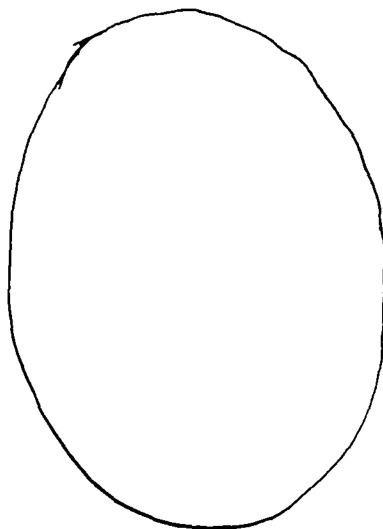
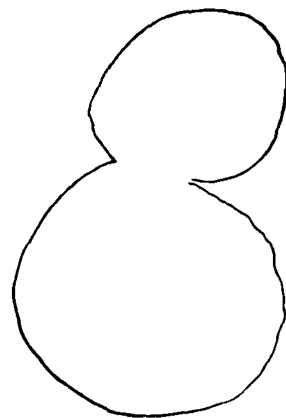
ca un mărgăritar pe întinderi obosești
cerul clatină între degete o maramă
cu tăcere mâinile mi le văpsești
bătrân codrul pocnește ca o armă

copitele renilor te încrustează,
pui la creștetul pământului o fundă,
căutătorii de aur te — au salutat ca pe un steag
în Alaska, nechează
armăsarii furtunilor ca la o nuntă

zăpadă, odihnă a ceasului, binecuvântare,
la tâmpla aerului îngerească buclă,
în cleștar apa ochilor tresare,
urci spre iatacul cerului în dantele ca o duducă

zăpadă edelvais al surâsului, al liniștii
danț întrerupt prin metania vântului
tu toate clopotele și crinii știi
să-i agiți, când rotești ca un șoim peste piatra
gândului.

C. Brâncuși

COCOȘUL SĂLBATEC

aruncă în arenă mânușa țipătului
aurul toamnei a aplecat tiriziile cerului
și toți plopii sorcovesc în atingere apele
apele saltă se bucură în buruieni ca iepurii
din înălțimi harfele pădurilor
le -au dăruit dantela cântecului
apele împart vești ierburilor ca postașii
ce brățări apele la glezna pământului

din chiseaua vântului dulceața vocilor se revarsă
uneori munții își pornesc alaiul pentru nunțile apelor
zăpezile dăruie brocarte
herghelia curcubeielor flutură coame
se aprind lămpile păsărilor în boschete
ferigele își pun colierele de miresme

ferige : cămașa voastră e țesută pe războiul văzduhului
în buzunarul prăpăstiilor

voi sunteți evantaliile somnului
mi-am odihnit cândva fruntea în palma voastră
și respirația mi s'a limpezit ca o fereastră
ați trecut prin surâsul meu
cum peste unde pasul Domnului
ați răzbit ca păstrăvi răceala minutului
v'a atins limba furtunilor
ferige, în pieptenul vostru s'a desfăcut mătasea
ecoului

STEAGUL SINGURĂTĂȚII

Apusul a aprins un incendiu din coarnele cerbilor
cirezile au aruncat mantaua pășunilor
de sus buciumul brazilor dă de știre codrului
noaptea își zăngăne metalele în rugină
steagul singurătății numai greierii îl salută
scâncetul lor clatină pânzele anotimpului
vestește plantelor pulsul liniștii

CÂTE STATUI TULPINA TA APLEACĂ

pe câmp ceștile florilor ca pe o tavă
se înfioară în stânjenei licoarea lunei
albăstrele urcă spre cer o apă suavă
iedera : tremurare în argint a strunei

păpădia își desface pânzele
cum îndulcești gura aerului, cicoare!
trifoiul își adună ca miei frunzele
lucerna pune în glas o răcoare

rătăcire pe eșarfele ochilor
prin pieptul păsărilor de brumă
trandafirii opresc vântul în agrafa rochii lor,
mușețelul clatină tălăngi ca a turmă

rătăcire prin scările buruienilor
în clopoței inima lămpilor crește
lalelele au păstrat amintirea iernilor
în artere, mușcatele au înălțat creste

circulația sângelui în garoafe
macii închipuiesc cascade
au adormit gârlele ca harfe
șoim, toaca de lemn, rotește, cade.

în topaz se tulbură cerbii
rătăcire prin zăpada buzelor
luceferii au lins laptele cerului ca șerpii
au mușcat azima rumenită a fulgerelor

dar aici, margherită, floare stelară
prin catifeaua liniștii pirogă
ai dăruit visului o vioară
sufletul s'a umplut de văzduh ca o orgă

TERASE

COTNAR

Luna, ce mașină de călcat norii, rufăria
mărilor, fruntea ta ca un salt prin
ierburi înalte, când anotimpul e servit în cești
cu vin
de Cotnar, și apele se desbracă precum armele vechi.

Vrei să întârzii ca plug în câmpurile cosite,
ceas mat în gări, cu despărțiri, cu întoarceri,
cum pădurea se rupe în chiot, în aramă,
și cerul se schimbă ca plăcile de gramofon.

Tăcerea crește cu buruieni în gând
uneori glas între carpeni prins
să obosești în peisagiul ca biceps destins
surâsul tău în vine ca sanie circulând.

Stăpânește-mă ca un haiduc în bălți
cât elixir bântuie prin stea
răscolește-mi trupul contrabandist,
înfricoșat un gând nevămuit
încalcă-mi inima ca o frontieră

GOLF

Panoplie în amurg, plajă,
luminile se sparg ca sâmburii prin pas,
apele tremură până unde bărci în glas;
iepuri de câmp spuma valurilor; înserează.

Ca un șal vântul peste pulpe desfășurat
luna la câțiva metrii și plopii din noi,
ce florete ochii tăi prin aerul rarefiat,
fii pieptului oxigen cât ceresc altoi.

Marea își mușcă buzele prin catarg, poate chip,
arc voltaic surâsul și în gest amnar,
stele și-au coborât steagurile pe nisip
atât tâmplele au sunat ca trotuar.

Sgârie epiderma ceasului salin,
devastează-mă ca pe o garderobă, ca pe o cassă
de economie; pescarii se întorc prin sângele marin,
suprareal respirația pânzelor învie.

Stăm lipiți ca două timbre inaugurale,
fluxul sărută țărmul, vegetațiile, plămânii
noștrii; luna pune cerului în argint zăbale,
somnul ca un nufăr în adânc face cercuri se stinge

TEKIRGHIOL

Noroiul te cuprinde ca surâs sau ca algă,
galopează inima, savană acest zid,
când vânătoarea urcă pe cer ca pe o targă,
şi prin apele calde, vântul în cârji proptit,

O uşe precum câine prepelicar te cere,
oasele chiuie ce cor genunchiu-amar,
dar servitoru-aprinde lumina din artere,
şi aerul ca trepte suie în mădular.

In afară de asta oraşul e o gravură
şi munţii nu sărută văzduhul prea destins
aştepţi o întoarcere ochiul în arătură
ce sprinceană sexul de ierburi sărate lins

Stai în tristeţe singur cu frunzele uscate
cum sufletul ne leagă cordon ombilical
cerul se adânceşte pe sălcii ca un spate
şi liniştea se'nchiagă în sânge cu metal.

DOAMNEI LINA PASCAL

Liniște prin oglindă sporită ca zăpadă
Cu umăru'n privire păsări încremenesc
Si zarea aburită în lămpi precum cireadă
Când codrul scris în sticlă cuvinte se-albăstresc

Surâsul înserează o toamnă cu armură
Gândul amar te sparge prin aerul ca plug
Clopote de strădania umbrelor se temură
Si vegetale ape ca presimțiri te sug

O plaje te reține cu țârmul strâns ca'n strană
De pretutindeni pașii cu plante se deschid
Ce rar album de timbre marea mediterană
Aur ce se răstoarnă din cântecul ca blid

Priveliște'n apusul, cu-osânda'n palmă trasă
Trup din ferigă umed topit la miază-zi
Si plopii'nalță o rugă spre fruntea ca terasă
Când șovăe mătasea ce-a mai rămas din zi

Singurătatea-și rupe covoare mari din ceasul
Salin, cu ierburi arse metalic în poteci,
Ploile-ți spală cerul gurii'n aramă, glasul,
Fântânile'n atingeri cu stelele; te-apleci,

Tăcerea te frământă și noaptea te'ngenuche,
Oprită respirarea în fluer precum gard
Dar vântu'n panoplie te ustură ca muche,
Desfășuri în artere sângele ca stindard.

HOTAR

Pădurea începe de aici, cu nervi,
cu mistreți până unde coridor un surâs.
Dăruiești vrăjit crengilor auz și văz,
prin carnea ta, străvăd pâraie uneori plante.

Aerul se destramă, ce filtru printre
fagii, răriți, cu mușchi și ferigi în glas
această privire va reține ziua în declin ca'n laț,
orice cuvânt se rupe ca de țărm o luntre

Luna face exerciții de trapez prin pomi
cât cerbi fugăriți prin sângele bătrân,
tu ești pentru pădure, ploaie, cântec, plămân,
scurt circuit peisagiul un gest incendiat.

In plus, ce remediu pentru anotimp pașii, respi-
rația
ta, surâsul tău ca o pâine de nouă sute de grame
pădurea, pădurea care suie vaccin, în noi,
când frunzele foșnesc cu accent moldovean.

CUPRINSUL

PLANTE ȘI ANIMALE

TERASE

S'au tipărit din această carte 18 exemplare cu numele posesorilor, numerotate dela 1 la 18.